

УДК 53(09); 001

Свідерська О., Репета Х., Котовська О. – ст. гр. ЕМ-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ФІЗИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ У СВІТОВІЙ НАУЦІ

Науковий керівник: асистент Коземчук Р.С.

Найхарактернішою рисою нинішнього часу в незалежній Україні є переосмислення на основі розвідок минулого надбання нашого народу. Саме тому дослідники намагаються правдиво відтворити історію розвитку науки і культури, щоб повернути до історичної пам'яті народу маловідомі і невідомі імена українських вчених у світовій науці. В умовах, коли Україна була позбавлена власної державності, наші земляки за кордоном намагалися влитися у загальноєвропейські культурно-освітні рухи, що було перехідною добою в історії української культури і науки. Українська діаспора, не зважаючи на віддаленість у часі й просторі від рідних коренів, зберігала спорідненість зі своїм народом і результати своєї діяльності вважала набутком не тільки тих держав і народів, де вона проходила, але й часткою творчого потенціалу української нації.

На період XIV – XVIII століття припадає перша хвиля еміграції, коли біля 600 українців опинилися в Італії і навчалися в університетах міста Падуя. Яскравим представником цієї хвилі українських вчених-емігрантів є Юрій Котермак-Дрогобич. Наступна велика еміграція припадає на кінець XIX та початок XX ст. Перший її етап – це період, коли була відсутня українська державність де крім економічних негараздів, здійснювався національний тиск. Видатний український вчений Іван Пулюй разом з іншими відомими діячами науки і культури, відстоюючи право української молоді здобувати вищу освіту рідною мовою, наполегливо добивався відкриття українського університету у Львові. Другий етап – це період, що характеризується складною соціальною ситуацією, яка склалася в Україні під час інтервенції і громадянської війни, ліквідації УНР і ЗУНР, завойовуванням західноукраїнських земель Польщею, Чехословаччиною, Румунією, а пізніше Угорщиною. Це були найскладніші еміграційні часи для українців, через втрату своєї державності. В час третьої еміграції у США емігрували фізики Олександр Смакула, Зенон (Зіновій) Храпливий, Олекса Біланюк, Юліан Гірняк, Полікарп Герасименко та багато інших вчених.

Незаслужено замовчувалися на рідній землі імена таких всесвітньовідомих вчених, як Ігор Сікорський, Остап Стасів, Григорій Шарпак (Харпак) та інші.

Література

1. *Августин Р.І.* Родом з України: фізики у світовій науці. – Тернопіль: Мальва-ОСО. – 2006.
2. Зарубіжні українці: Довідник. – К. – 1991.
3. *Кубійович В., Маркус В.*, Еміграція // Енциклопедія українознавства. – Львів. – 1992. – Т. 2.
4. *Біланюк О.* Внесок українських зарубіжних вчених у фізику // Український журнал. – 1994. – т. 39. – №1.